

*Бузова Анна,  
студент ННІ №2 НАВС  
Науковий керівник: Шаповал Леся,  
кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри цивільно-правових  
дисциплін НАВС*

## **ЗАХИСТ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ**

У наш час досить вагомий внесок в розвиток сучасного суспільства та мистецтва роблять люди. Вони пишуть наукові роботи, створюють нові винаходи, роблять різноманітні дослідження, займаються розвитком мистецтва тощо. Без цього наше суспільство не здатне буде змінюватися чи розвиватися. Але коли роботу над якою людина працювала роками привласнить інша, яка навіть не прикладала жодних зусиль щоб щось зробити. Після такого, у людини право на інтелектуальну власність якої було порушено, вже зникне бажання далі працювати. Тому питання захисту права людини на інтелектуальну власність є досить актуальним у нашому житті. Для початку все ж з'ясуємо що собою являє право інтелектуальної власності з юридичної точки зору.

Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений Цивільним кодексом України (далі – ЦК) та іншим законом (ст. 418 ЦК).[2]

Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається ЦК, Законами України: «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на сорти рослин» та іншим законом.

Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом.

Інтелектуальна власність - збірне поняття, що означає сукупність виняткових прав на результати творчої діяльності і засоби індивідуалізації. Охоплює права, що відносяться до літературних, художніх і наукових творів, виконавської діяльності артистів, звукозапису, радіо - і телепередач, винаходів, промислових зразків, товарних знаків, фірмових найменувань і т.п.

Відповідно до ст. 54 Конституції України громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності [1, с.402].

Право інтелектуальної власності становить окремий інститут цивільного права. Його норми закріплені у книзі четвертій Цивільного кодексу України – «Право інтелектуальної власності» (12 глав, які об'єднують 90 статей) [2].

Відповідно до ст. 418 ЦК: «Право інтелектуальної власності - це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності». [3]

До об'єктів права інтелектуальної власності відносяться: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці (ст. 420 ЦК) [2].

Розглянувши саме поняття права інтелектуальної власності та підзаконні акти, які регулюють її, можемо перейти безпосередньо до розкриття форм захисту інтелектуальної власності людини.

Форма захисту – це комплекс організаційних заходів, спрямованих на захист прав і законних інтересів авторів, виконавців, виробників фонограм, відеограм, організацій мовлення, винахідників та інших суб'єктів права інтелектуальної власності.

Юрисдикційний захист авторського права здійснюється судом та іншими уповноваженими на це юрисдикційними органами у цивільно-правовий, кримінально-правовий чи адміністративний способи захисту.

Неюрисдикційна форма захисту авторського права характеризується тим, що це позасудовий захист, який здійснюється особою, право якої порушено.

Так, відповідно до ст. 19 ЦК, особа має право на самозахист свого цивільного права та права іншої особи від порушень і протиправних посягань. Самозахистом є застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства. Способи самозахисту мають відповідати змісту права, що порушене, характеру дій, якими воно порушене, а також наслідкам, що спричинені цим порушенням. Способи самозахисту авторського права можуть обиратися самою особою чи

встановлюватися договором або актами цивільного законодавства [3,с.417-418].

Більш значимим та ефективними з вище перелічених форм захисту є цивільно-правовий захист авторського права.

Отже, підводячи підсумки можна сказати, що захист права людини на інтелектуальну власність є досить розповсюдженим у сучасному суспільстві. Адже праці, над якими людина працювала роками повинні бути захищеними. Вона повинна бути впевнена, що працює не дарма і її працю не присвоять інші. Людина повинна бути ознайомленою з варіантами захисту свого права, які дії вона може зробити, щоб зберегти своє право. Тому системі захисту прав людини на інтелектуальну власність потрібно більш детально розробляти. Вводити санкції за порушення прав на усі існуючі види інтелектуальної діяльності. На даний момент є лише загальні санкції на більш поширені види інтелектуальної власності. Потрібно більш детально та відповідально займатись питаннями захисту прав людини на інтелектуальну власність, адже у наш час це досить важливо.

#### **Список використаних джерел:**

1. Конституція України: станом на 1 верес. 2021 р. /Верховна Рада України. Харків: Право, 2021. 82 с.
2. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: [www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text](http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text)
3. Цивільне право України: Загальна частина. За редакцією професорів І.А. Бірюкова і Ю.О. Заїки. Київ : Алерта, 2019. 510 с.

**УДК 347.644**

*Веренкіотова Ольга,  
кандидат юридичних наук,  
старший викладач кафедри  
цивільно-правових дисциплін  
НАВС*

### **РЕАЛІЗАЦІЯ ОРГАНАМИ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ СВОЇХ ФУНКЦІЙ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ МАЛОЛІТНІХ ТА НЕПОВНОЛІТНІХ ДІТЕЙ**

Чинним законодавством України передбачено, що захист майнових, в тому числі і житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, може бути забезпечений при зверненні не лише до судових органів, але й до інших органів. Одним із таких органів, є органи опіки та піклування. Справедливим уявляється твердження О. О. Федорової, яка визначає органи опіки та піклування основним соціальним інститутом, відповідальним за долю дітей, залишених без піклування батьків [1, с. 9].